

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนาน ซึ่งนวนิยายเป็นที่ได้รับความนิยมและความสนใจจากผู้อ่านอย่างมาก เราสามารถเห็นได้ที่หนังสือหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ตามที่พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 564) กล่าวไว้ว่า นวนิยายคือเรื่องยาวที่แต่งขึ้นเป็นแบบร้อยแก้วจากชีวิตจริง นิทานพื้นบ้านพื้นเมืองจินตนาการ หรือประสบการณ์ เป็นต้น นวนิยายเป็นเรื่องที่ผู้เขียนนึกขึ้นมาเอง ซึ่งอาจจะเป็นวิถีชีวิตในสังคมของผู้เขียนดำรงอยู่ ด้วยผู้เขียนใช้สร้างเรื่องราวที่สมมุติขึ้นหรือในประสบการณ์ของตนเอง จึงจะให้ดูเป็นเรื่องจริง หรือเหมือนเรื่องจริง และน่าสนใจ รื่นฤทัย สัจพันธ์ (2526 : 50) กล่าวว่า นวนิยายเป็นเรื่องที่สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมปัจจุบัน เป็นเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนให้รู้จักชีวิต รู้จักสังคม รู้จักมนุษย์ให้แก่งคิดและคลายปัญหาในบางครั้ง นอกเหนือจากมุ่งให้ความเพลิดเพลินแล้ว

นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และชีวิต ความผูกพันของนวนิยายกับสังคมจึงเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ไม่ยากนัก ตรีศิลป์ บุญจจร (2542 : 4-5) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งนี้เพราะนักเขียน คนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน คือเป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้ ดังนั้นวรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่าจะนักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนภาพแห่งยุคสมัย เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง

ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น)จักรพรรดิฮั่นอู่ตี้(ของจีน ซึ่งมีบันทึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชนชาติไทยจากการอพยพของชาวจีนในช่วงสงครามสมัยราชวงศ์หยวนและในช่วงต้นราชวงศ์หมิง และนับจากนั้นมา ก็ได้มีการติดต่อการค้าขายกันมาโดยตลอดและมีชาวจีนจำนวนมากเข้ามาตั้งรกรากฐานในไทย โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกและสงครามกลางเมืองของจีนในทศวรรษที่ 1930-1950 มีชาวจีนจำนวนมากจากมณฑลทางใต้ของจีนหลบหนีภัยสงครามและความอดอยากเข้ามาสร้างชีวิตใหม่ในประเทศไทย

จึงได้นำเอาวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมจีนเข้ามาประเทศไทย และหลังจากนั้นก็มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดของไทยกับจีนเกิดขึ้นมา ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าคนไทยเชื้อสายจีน (ผู้จัดการ. 2553 : ออนไลน์)

ตามกาลเวลาที่ผ่านไป จำนวนชาวจีนที่เข้ามาประเทศไทยมีจำนวนมากเท่าใด ประชากรชาวไทยเชื้อสายจีนก็ยิ่งมากขึ้น ชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีอิทธิพลต่อสังคมก็เท่านั้น เพราะได้เกิดเชื้อสายทั้งสองประเทศมาผสมผสานกัน ก็ทำให้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนจึงมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน ชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็จะมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมาก จึงมีนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน

ปัจจุบัน มีนักเขียนที่สร้างเรื่องและนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนขึ้นมาเป็นจำนวนมาก เช่น จดหมายจากเมืองไทย ไม้ต้องลม ตะวันชิงพลบ บัวแดงน้ำ ก่อนสายหมอกเลื่อน อยู่กับกิ่ง กตัญญูพิศवास คำแบบจีน หยาดเหงื่อ กระต้อมไม้ไผ่ กิ่งไผ่ เขวราชในพายุฝน ลอดลายมังกร ฯลฯ

ประภัสสร เสวิกุล เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง มีผลงานมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น และนวนิยาย ก็ถือเป็นความนิยม และผลงานของ ประภัสสร เสวิกุล ได้รับรางวัลต่างๆ และบางเรื่องยังได้สร้างเป็นภาพยนตร์และเป็นละครโทรทัศน์ ประภัสสร เสวิกุลเขียนนวนิยายที่กล่าวถึงชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับคามนิยมในสังคมไทยเป็นอย่างมาก คือ เรื่อง ลอดลายมังกร และเรื่อง ขอมมอนไบบั้น...ที่เธอฝันยามหนุน เป็นเรื่องที่ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ซึ่งได้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ทั้งสองเรื่อง ทำให้คนไทยได้รู้จักชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศมากขึ้น นวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน และผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมในฐานะภาพสะท้อนของสังคม และให้เห็นความสำคัญของกลุ่มชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนของ ประภัสสร เสวิกุลที่มีต่อผู้อ่าน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล สะท้อนการต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต ความอดทน ความขยันหมั่นเพียรในการสร้างตัวของชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยและมีความสัมพันธ์ต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย
2. นวนิยายที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนของ ประภัสสร เสวิกุล มีอิทธิพลต่อผู้อ่านด้านความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และด้านการกระตุ้นให้อดทนและต่อสู้กับโชคชะตา

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกออกเป็น 2 แนวคิด ดังนี้

1.4.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ของผู้เขียนส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคม สอดแทรกอยู่

วรรณกรรมอาจสะท้อนสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรม หมายถึง เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนด้านนามธรรม หมายถึง ค่านิยมในชีวิตจิตใจของคนในสังคม

นักเขียนวรรณกรรมเป็นคนในสังคม จึงต้องได้รับอิทธิพลต่างๆ จากสังคมที่นักเขียนอยู่ ซึ่งสิ่งที่นักเขียนแต่งขึ้นก็ย่อมจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคมหรือได้รับอิทธิพลจากสังคม สิ่งแวดล้อม ระบบวัฒนธรรมรอบตัว หรือต้องการจะแสดงอุดมคติ จึงจะได้สะท้อนสังคมหรือสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นการตอบสนองทั้งทางด้านการกระทำและความคิดของมนุษย์ต่อสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า วรรณกรรมคือกระจกเงาสะท้อนภาพสังคม

1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมหรือผู้อ่าน หมายความว่าผู้แต่งมีทัศนคติต่อสังคมอย่างไรก็

จะแสดงความคิดเห็นลงไปในวรรณกรรม ถ้าผู้อ่านมีความเห็นสอดคล้องกัน วรรณกรรมนั้นก็จะมีบทบาทในสังคมมากขึ้น สิ่งที่แสดงอิทธิพลต่อสังคมนี้มี 2 ลักษณะ คือ อิทธิพลภายนอก และ อิทธิพลภายใน

1.4.2.1 อิทธิพลภายนอก

อิทธิพลภายนอกของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน คือ อิทธิพลทางด้านวัตถุภายนอกที่ผู้อ่านวรรณกรรมสามารถจะสังเกตเห็นได้ชัดเจนจากการเขียนหรือการบรรยายของผู้แต่ง เช่น ด้านการแต่งกาย หรือการกระทำเลียนแบบอย่างในวรรณคดี

1.4.2.2 อิทธิพลภายใน

อิทธิพลภายใน คือ อิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยม การแสดงความรู้สึกตามอุดมคติของนักเขียน สิ่งที่เป็นอุดมคติของนักเขียนที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้น หมายความว่าสิ่งที่นักเขียนปรารถนา หรือต้องการจะให้เกิดขึ้นในสังคม นักเขียนมีความเห็นในทางบวกต่อเรื่องใดก็จะสร้างภาพที่ดึงดูดใจต่อสิ่งนั้น และจะสร้างภาพที่ชั่วร้าย เหลวไหล หรือน่ารังเกียจต่อสิ่งที่นักเขียนมีความเห็นไปในทางลบ สิ่งเหล่านี้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ในสังคมขณะนั้น แต่เป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดของนักเขียนที่ต้องการให้มีขึ้นหรืออาจจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคมขณะนั้น แต่นักเขียนมีความเห็นว่าไม่ควรจะมี ก็จะใช้จินตนาการหรือความเห็นส่วนตัวสร้างขึ้นเป็นผลงานทางวรรณกรรม อิทธิพลเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏชัดเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้อ่านจะต้องสังเกตจากน้ำเสียงของผู้แต่งเป็นสำคัญ

ถ้ามีผู้นิยมเห็นสอดคล้องกับค่านิยมหรืออุดมคติของนักเขียน วรรณกรรมของนักเขียนเรื่องนั้นก็จะมีบทบาทในสังคมมากขึ้น นักเขียนก็มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นความอ่านของตนเองมากขึ้น และสิ่งนี้เองคืออิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม หรือผู้อ่าน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษานวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล เฉพาะที่มีเนื้อเรื่องและตัวละครที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนเท่านั้น ซึ่งมีจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

1. เหลื่อมใหม่ ลายเหมย พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เอโนเวล พ.ศ. 2551
2. ลอดลายมังกร พิมพ์ครั้งที่ 19 สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เอโนเวล พ.ศ. 2551
3. ลำภาทอง พิมพ์ครั้งที่ 5 สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เอโนเวล พ.ศ. 2551
4. ชิงตั้ง พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เอโนเวล พ.ศ. 2551
5. กุหลาบจีน สำนักพิมพ์อรุณ พ.ศ. 2549

6. ขอมอนฉบับนั้น...ที่เรอฝายามหนูน พิมพ์ครั้งที่ 7 สำนักพิมพ์ดอกหญ้า พ.ศ. 2536

1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะ

1. ชาวไทยเชื้อสายจีน หมายถึง กลุ่มลูกหลานของชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทย ซึ่งได้แต่งงานกับชาวไทยหรือกับชาวจีนที่อยู่ในไทย มีบุตรธิดาเกิดในเมืองไทย มีสัญชาติไทย และอาศัยในประเทศไทย

2. ภาพสะท้อนสังคม หมายถึง เรื่องราวของนวนิยายที่สร้างสรรค์มาจากสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลาที่แต่งนวนิยาย โดยใช้ศิลปะการแต่งสื่อสารทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ถึงสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลานั้น

3. อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน หมายถึง ผู้แต่งมีทัศนคติต่อสังคมอย่างไรก็จะแสดงความคิดเห็นลงไปในวรรณกรรม ถ้าผู้อ่านมีความเห็นสอดคล้องกัน วรรณกรรมนั้นก็จะมีบทบาทในสังคมและต่อผู้อ่านมากขึ้น จะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในทั้งด้านความคิดความรู้สึก และการสร้างค่านิยม

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย

3. ศึกษาวรรณกรรมประเภทนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล

4. คัดเลือกนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนของ ประภัสสร เสวิกุล จำนวน 6 เรื่อง

5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ทั้ง 6 เรื่อง

6. วิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนของ ประภัสสร เสวิกุล ที่มีต่อผู้อ่าน

7. สรุปผลและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยที่ปรากฏในวรรณกรรม
2. ทำให้ตระหนักถึงอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน ผู้อ่านนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองได้ และเป็นการดำรงคุณค่าของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม

